

СОЦЕНКО Каміла,

здобувач першого (бакалаврського) рівня вищої освіти,
спеціальність 061 Журналістика,

Тернопільський національний педагогічний університет
імені Володимира Гнатюка

Науковий керівник –

кандидат наук із соціальних комунікацій, доцент,
доцент кафедри журналістики

Тернопільського національного педагогічного університету
імені Володимира Гнатюка

Тетяна РЕШЕТУХА

**ФОТОНАРИС У ПРОСТОРІ НОВИХ МЕДІА: СТРУКТУРНІ
ОСОБЛИВОСТІ, ІНТЕРАКТИВНІСТЬ, ЖАНРОВА МЕЖА**

Епоха «візуального повороту» та стрімкий розвиток цифрових технологій трансформували класичний фотонарис із лінійної газетної публікації на складний мультимедійний продукт. Сьогодні фотонарис у просторі нових медіа – це не просто серія знімків, а самодостатній медіатекст, що працює на перетині документалістики, сторітелінгу та цифрового дизайну, створюючи для аудиторії ефект повного занурення в подію. Наприклад, мультимедійні фотонариси проєкту *Ukrainer* демонструють поєднання фотографії, тексту та відео в єдину інтерактивну історію. Зокрема, матеріал про життя українських регіонів («Полісся», «Бессарабія») побудований як візуальний сторітелінг, де користувач поступово занурюється в контекст через серію фотографій, доповнених короткими текстовими блоками [1; 6].

Фотонарис за своєю природою є одним із найскладніших жанрів фотожурналістики. На відміну від оперативного фоторепортажу, він орієнтований не стільки на факт події, скільки на її глибинне осмислення, розкриття внутрішнього світу героя або суті суспільного явища [3]. У цифровому середовищі цей жанр набуває нових ознак: нелінійності, гіпертекстуальності та мультимедійності.

Структура фотонарису в цифрову добу перестала бути статичною. Дослідники виділяють кілька ключових рівнів архітекtonіки сучасного фотонарису у нових медіа:

- нелінійна композиція – використання навігаційних меню та гіперпосилань дозволяє аудиторії самостійно обирати траєкторію споживання контенту, перетворюючи глядача на активного учасника;
- вербальний компонент – текст виконує роль «нарративного клею», що з'єднує кадри; він може варіюватися від лаконічних підписів до повноцінного лонгріду;
- аудіовізуальні елементи – інтеграція інтершумів, прямої мови героїв або фонові музики, що підсилює емоційне сприйняття візуального ряду [2].

Візуальна драматургія нарису, попри технологічні зміни, зберігає класичний каркас, який допомагає структурувати оповідь. Як правило, повноцінна фотоісторія має містити:

- загальний план, що встановлює контекст та місце дії;
- психологічний портрет, який створює емоційний зв'язок із героєм;
- знакову деталь, що додає розповіді метафоричності;
- момент дії, який фіксує кульмінацію сюжету;
- фінальний акорд, що формує ціннісний висновок [2].

Показовим прикладом є фотонарис «Лівого берега» про проголошення нового королі у Данії (14.01.2024), де через поєднання загальних планів, портретів і деталей побуту вибудовується цілісна емоційна історія, що відповідає класичній моделі фотонарису [9].

Важливою особливістю жанру в нових медіа є інтерактивність. Вона дозволяє зробити історію «відчутною» для користувача. Серед основних інструментів інтерактивного фотонарису виділяють:

- слайдери «до та після» – для візуалізації соціальних чи архітектурних трансформацій;
- активні зони – інтерактивні точки на фото, при натисканні на які відкриваються додаткові факти, документи або відео;
- панорамний контент 360° – створює огляд навколо об'єкта, нівелюючи дистанцію між глядачем і подією [2].

Вже сьогодні межі фотонарису стають дедалі прозорішими через поєднання різних медіаформатів. Фотонарис перестав бути просто серією знімків – тепер він часто слугує візуальним ядром для мультимедійних лонгвідів. У таких проєктах саме фотографія веде за собою розповідь, а текст, відео та інфографіка лише доповнюють її [2; 5].

Крім того, жанр успішно адаптувався до соціальних мереж, зокрема до формату «каруселей» в Instagram. У такому вигляді нарис стає максимально

щирим і динамічним. Кожен наступний слайд поглиблює емоції глядача, дозволяючи розповісти складну історію короткими візуальними порціями.

Цей підхід активно використовує The Ukrainians, публікуючи фотонариси у форматі Instagram-каруселей, де кожен слайд є окремим елементом наративу, а разом вони формують цілісну історію [7].

Водночас цифрова трансформація принесла журналістам нові складні виклики:

– етична межа та ризики маніпуляцій. Сучасні інструменти ретуші та штучний інтелект дозволяють легко змінювати зображення. Це ставить під загрозу головне правило журналістики – достовірність. Як зазначають дослідники, надмірне редагування може перетворити реальний факт на художню вигадку, що руйнує довіру аудиторії до медіа [3];

– боротьба за увагу при «кліповому мисленні». Оскільки сучасний глядач звик споживати інформацію миттєво, журналісту важче втримати його увагу. Це вимагає пошуку яскравих «візуальних гачків» та незвичних ракурсів, які б зацікавили людину з першої секунди, але при цьому змусили її замислитися над глибиною проблеми [2; 5];

– універсальність та технічна адаптація. Тепер журналіст має бути «універсальним солдатом». Потрібно вміти так адаптувати одну фотоісторію, щоб вона однаково якісно виглядала і на великому моніторі комп'ютера, і на маленькому екрані смартфона, не втрачаючи при цьому своєї ідеї та цілісності [2].

Розмивання жанрових меж не означає занепад фотонарису. Навпаки, він стає технологічнішим та ближчим до глядача. Проте в епоху цифрових змін на перше місце виходить відповідальність автора за збереження реальної правди.

Отже, фотонарис у просторі нових медіа еволюціонував у складну інтерактивну екосистему. Володіння цим жанром сьогодні означає здатність журналіста поєднувати високі технології з класичними гуманістичними цінностями, створюючи проекти, що змушують аудиторію не просто споживати інформацію, а рефлексувати над нею.

Список використаної літератури

1. Бесарабія. *Сайт Ukraïner*. URL : <https://www.ukraïner.net/regions/bessarabiya/>
2. Городенко Л., Цимбаленко Є. Мультимедійність як технологія жанрової дифузії в контексті трансформації медіагалузії. *Наукові записки Інституту журналістики*. 2023. Том 1 (82). С. 12–26.

3. Кузнецова О. Д. Основи масової комунікації : посібник. Ужгород : ПАІС, 2024. Уклад. Барчан О.В., Толочко Н.В. Ужгород, 2024. 34 с.

4. Лотоцька Н. Данія має нового короля. Фредеріка Х у Копенгагені привітали десятки тисяч данців. Сайт LB. URL : https://lb.ua/world/2024/01/14/593722_daniya_maie_novogo_korolya_frederika_x.html

5. Макаренко Г. П. Фотографія в системі візуальних комунікацій. *Вісник КНУКіМ. Серія: Соціальні комунікації*. 2021. Вип. 2. С. 46–52.

6. Полісся. Сайт *Ukrainer*. URL : <https://www.ukrainer.net/regions/polissya/>

7. Theukrainians : *Instagram-сторінка*. URL : <https://www.instagram.com/theukrainians/>